

Kétszáz éves a müncheni akadémia

Közép- és Kelet-Európa művészei 1850 és 1914 között

A XIX. század második felében a festőpalánták az egykori Osztrák-Magyar Monarchia legtávolabbi sarkaiból is a bajor világvárosba sereglettek, hogy a mesterfogásokat elsajátítsák, majd szülőföldjükre visszatérve tovább adják az Isar-parton megszerzett kulturális örökséget. Az érkezők olyan tájakról származtak, ahol még gyerekcipőben járt a „bohémélet” – a művészképzés, a műkereskedelem. Tavaly, a Királyi Képzőművészeti Akadémia alapításának két évszázados jubileumán Münchenben közös nemzetközi seregszemlével tisztelegtek az érintett országok, hogy aztán ki-ki elkészüljön a maga nemzeti számvetésével is.

Budapesten, a Nemzeti Galériában most jött el az ideje ennek a visszapillantásnak. A *München magyarul* január 10-ig látható kiállításán Bakó Zsuzsanna, Hessky Orsolya és Róka Enikő szakavatott és értő rendezése segített a történelmi tájékozódásban. A kontinentális kitekintés, a szomszédokkal való összehasonlítás – szerencsére – ezúttal nálunk sem maradt el. A múzeumok Varsótól Marosvásárhelyig, Tournaitól Pozsonyig és Lipcsétől Bécsig küldtek a tárlatra olyan műveket, amelyek önmagukban is jelképes üzenet hordoznak. A német nevű Wagner Sándor „Dugovics Titusz önfeláldozása” című közismert képét ugyanis a bajor fővárosban festette a magyar történelem törökellenes hadakozásainak korszakáról, amikor a szerb származású harcos Hunyadi János nándorfehérvári győzelmének érdekében követi el hőstettét, a vár fokára hágó törököt zászlóslótól a mélybe rántva. A festmény népszerűségét már megalkotásakor is elősegítette, hogy fekete-fehér másolatban sokszorosították, napjainkban pedig nem hiányzik az iskolai tankönyvekből sem. Szakmai berkekben egyébként köztudott az is, hogy festőtanári működésének évtizedei során Wagner Sándornak volt a legtöbb lengyel tanítványa, talán a rokon lelki beállítódás, a hasonló nemzeti elnyomás és paraszti sors, illetve a szabadságot jelképező száguldó lovak egyformán kedvelt motívuma miatt. Szinyei Merse Anna jóvoltából a vaskos katalógusban külön fejezetet szenteltek ennek az évszázados távlatból is szívet melengető jelenségnek, Kazimierz Alchimowicz pihenő parasztsaládjával és Leon Wyczółkowski répaszedésével illusztrálva a közös vonásokat.

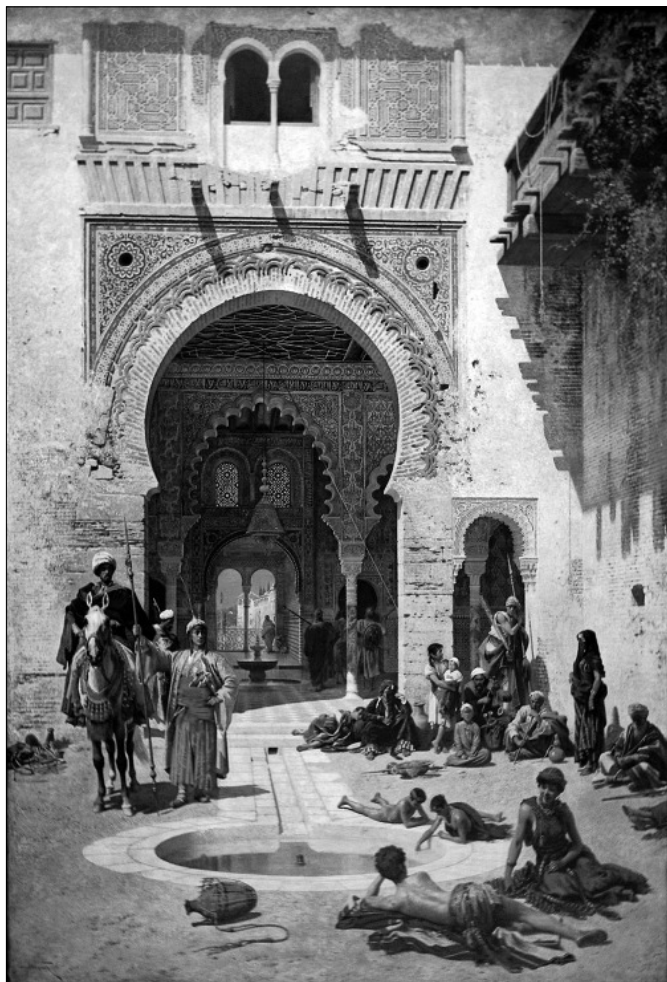
Továbbra is a zsánerjelenetek kategóriájára szorítkozva, az akadémizmustól a modernizmusig terjedő széles skálán olyan főműveket említhetünk jellemző példaként, mint a szintén egykori Wagner-tanítvány Munkácsy Mihály drámai tömörségű Ásító inasa vagy Szinyei Merse Pál friss szemléletű Majálisa. A Münchenből Nagybányára kirajzott csoport eléről

Hollósy Simontól a néprajzi ihletésű „Tengerifosztás”, illetve Vaszary Jánostól a „Megjött már a parancsolat” búcsúzkodó szerelmespárjának népszínműves szomorúsága idézhető fel. Helyet kapott a kiállításon Csók István „Úrvacsorája” és Iványi Grünwald Béla „Áhítat” című művének szabad ég alatt imádkozó parasztlánya is. Ugyancsak megtekinthető a kiállításon Ferenczy Károly szinte szecessziósan stilizált „Madárdal”, valamint Réti István, a honvágyat finom áttételekkel megtestesítő „Bohémek karácsonyestje idegenben” című festménye is. Bár most szándékosan ide-oda csapongtunk, a tárlatrendezői hármas találóan összeválogatva nagyon tudatosan és következetesen vitt végig olyan egységes vonulatokat a hazai és külföldi anyagból, mint például a portrék sarka, az ablak-motívumok ciklusa, vagy a kocsmajelenetek füzére. Az áhítat meghitt pillanatait, a munkamozzanatok egyes fázisait, a tarkabarka vásári zsibongást, a tipikus falusi életképeket, a szociális problémák iránti érzékenységet ugyanígy megmutatják a korabeli festészet legszebb darabjain. A dísznővénnel és ülőbútorral berendezett szalonban, ahol a korabeli ízlés szerint, témájuktól teljesen függetlenül zsúfolódnak vegyesen a kisebb vagy nagyobb képek, a mesteri remekművek és az egyszerű fali dekorációk egyformán visszaidézik a XIX. század hangulatát.

Wagner István

Benczúr Gyula: Hunyadi László búcsúja (1866), olaj, vászon

Csók István: Ezt cselekedjétek az én emlékezetemre (1890),
olaj, vászon

Wagner Sándor: Alhambra (1880 körül), olaj, vászon

Ferenczy Károly: Ember a hídon
(1912), olaj, vászon